

Кравчук М.*

ДИНАМІКА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОГО РИНКУ УКРАЇНИ (2007-08)

Telecommunications development in the world today is characterized by further convergence with the sphere of television. As the experts note, such convergence appears in combining television, telephony and broadband Internet services in an integrated proposal for the customer. Ukraine is not an exception from the world tendency. Recent years in Ukraine have been marked by entry of so called «mobile TV» services into the market – this type of services is proposed by the leading mobile operators of Ukraine: the Closed Joint-Stock Company «Kyivstar GSM» (TM «Kyivstar», «Ace&Base», «DJUICE»), Closed Joint-Stock Company «Ukrainian Mobile Communications» (TM «UMC», «SIM-SIM», «JEANS»), Limited Liability Company «Astelit» (TM «Life:»)). This year «mobile Internet» (the open international standard of data transmission «WAP», GPRS networks, etc.) has strengthened its position in the Ukrainian market.

Одна зі стратегічних для будь-якої країни галузей – галузь телекомунікацій – відіграє величезну роль у збалансованому розвитку глобальної та регіональної економіки. Вона є з'єднувальною ланкою для:

- промислової сфери
- сфери послуг і споживачів
- різних географічно розрізнених частин країни
- економічних центрів

Вже зараз неймовірно збільшені потоки інформації – телефонні розмови, факсимільна інформація, електронна пошта, масиви даних та телебачення – показують, якою мірою світ стає ще більш залежним від засобів телекомунікацій, які змінюють бізнес, стиль життя, суспільство в цілому.

Загальновідомим є той факт, що телекомунікації України значно відстають від телекомунікацій розвинутих країн як за обсягами, так і за рівнем технологій. Ринок телекомунікацій України – достатньо відкритий та лібералізований за останні 8 років.

- Телефонна щільність у розвинутих країнах складає біля 60 телефонних номерів на 100 чоловік, тоді як в **Україні – 20**, а, наприклад, у Польщі, яка так само, як і Україна, вважається країною, що розвивається, – 24,6.

- Інтернетом у розвинутих країнах користуються 15-20% населення, в **Україні – 1%**, а у Польщі – близько 5%.

- Щодо мобільного зв'язку, то у розвинутих країнах – близько 30 телефонів на 100 чоловік, в **Україні - 0,3**, а у Польщі близько 7.

- По міжнародних та міжміських розмовах спостерігається відставання України від Польщі десь у 5 разів. *Послуги зв'язку в рік на одну особу у розвинутих країнах складають 254 дол., в **Україні – 20,6**, а у Польщі – 65,7.*

* студентка 4 курсу відділення «міжнародна інформація» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Даниленко С.І.

Загалом розвинуті країни вкладають у розвиток зв'язку до 20% від її доходу, країни, що розвиваються – близько 31%, слаборозвинені – 68,5%, тоді як в Україні - 18,1%, а у Польщі – 42,2%. Звідси й відповідні результати.

Галузь телекомунікацій в Україні поділяється на два крупних сегменти:

1. *електрозов'язок*. Електрозов'язок має два основні напрями:

- Наземний (фіксований чи дотовий). Включає телефонний, телефонний міський, телефонний сільський, телефонний міжміський, телефонний міжнародний зв'язок. Сюди ж можна віднести Інтернет (хоча зараз Інтернет переміщується й у радіозв'язок)

- Радіозв'язок. Належить супутниковий, стільниковий, пейджинговий, транкінговий зв'язок

2. *поштовий зв'язок*.

Одним з найдинамічніших за останні роки сегментів українського телекомунікаційного ринку є мобільний зв'язок. Але довготривала економічна криза та нестабільність вітчизняного законодавства суттєво пригальмувала розвиток українського ринку мобільного зв'язку. Однак, як і інших галузей економіки. Більш того, мобільний зв'язок, як один з найприбутковіших напрямів діяльності, потрапив під пильну увагу контролюючих, інспектуючих та інших подібних «експроприуючих» органів. Також порівняно динамічною сферою українських телекомунікацій можна назвати Інтернет. Необхідно зазначити, що скільки існує та розвивається вітчизняний сегмент Інтернету, впадає в око один не дуже приємний факт – складається враження, що «існує та розвивається» він тільки у Києві. В інші регіони протягнуто лише невеличкі джерела виділених каналів від крупних київських провайдерів. Але не слід забувати, що перші виділені канали, наприклад, з'явилися не в Києві, а в Харкові, що помітна частина найкращих інформаційних ресурсів України знаходиться не тільки у Києві, але й в Одесі, Донецьку, Дніпропетровську.

Щодо сегмента електрозов'язку, то рівень телефонізації в Україні на сьогодні у два рази нижчий, ніж у країнах Центральної та Західної Європи. Із загальної кількості діючих у телефонній мережі АТС 21,1% належать електронним та квазіелектронним, решта – морально застарілим аналоговим. Щільність телефонного зв'язку, як вже зазначалося, становить близько 20,1 телефонів на 100 осіб. Кількість основних телефонних номерів складає в Україні близько 9 млн., з яких 86,6% встановлено у міських телефонних мережах, 13,4% - у сільських.

Використання сучасного потенціалу телекомунікацій в Україні можна охарактеризувати за такими основними показниками:

- основні ресурси мереж фіксованого телефонного зв'язку (приблизно 60 відсотків) морально застаріли і фізично зношені;

- мережа ліній проводового та ефірного телерадіомовлення зношена приблизно на 90 відсотків, а близько 80 відсотків передавального обладнання є застарілим, що не дає можливості розвивати нові види послуг;

- значна частина персоналу, що працює на старому обладнанні, потребує перепідготовки для роботи в сучасних умовах та на сучасному обладнанні;

- сучасними можна вважати засоби мереж рухомого (мобільного) зв'язку, кабельного телебачення та комп'ютерного зв'язку (мережі Інтернет).

Зробивши висновок, можна сказати, що у сфері телекомунікацій України існують такі проблеми:

- низький рівень забезпечення населення, підприємств, установ і організацій інтерактивними телекомунікаційними послугами;

- нерівномірність забезпечення телекомунікаційними послугами та обмеженість доступу користувачів до загальнодоступних телекомунікаційних послуг (особливо у сільській, гірській місцевості і депресивних регіонах);

- використання на стаціонарних телекомунікаційних мережах морально застарілого та фізично зношеного аналогового обладнання, що стримує розвиток телекомунікацій та негативно впливає на ефективність роботи операторів телекомунікацій;
- наявність великої кількості операторів телекомунікацій (видано майже 700 ліцензій), що призвело до нескоординованості їх дій та відсутності єдиного підходу до вирішення проблемних питань розвитку телекомунікацій;
- неефективне використання можливостей прокладених волоконно-оптичних ліній зв'язку та побудованих стільникових мереж операторами телекомунікацій;
- недостатній регуляторний вплив держави на ринок телекомунікацій;
- недостатнє фінансове та матеріально-технічне забезпечення розроблення наукового підходу до визначення принципів державної політики щодо регуляторного впливу на ринок телекомунікацій.

Стан ринку телекомунікацій на 2007-2008 роки:

Сфера телекомунікацій.

Рівень проникнення рухомого (мобільного) зв'язку в загальній кількості населення України склав 119,3%. Це більш ніж у 4,3 рази перевищує рівень забезпечення фіксованим телефонним зв'язком. ВАТ «Укртелеком» продовжує будівництво мережі рухомого (мобільного) зв'язку III покоління UMTS (торгова марка «U'tel»). Зростає кількість абонентів зв'язку стандарту CDMA: на сьогодні їх нараховується близько 490 тис. ВАТ «Укртелеком» збудовано та введено в експлуатацію понад 58 тис. номерів АТС, що майже вдвічі перевищує обсяг аналогічного періоду минулого року. З початку року Укртелеком встановив 60 тис. основних телефонів, зокрема пільговим категоріям – майже 6 тисяч. Щільність основних телефонів на 100 мешканців України складає 27,8 од. ВАТ «Укртелеком» збудовано та введено в експлуатацію 340 км волоконно-оптичних ліній зв'язку, що в 1,8 рази перевищує обсяги I кварталу 2007 року. За останніми даними, налічується 3,4 млн. абонентів кабельного телебачення. Тобто 18,7% сімей України користуються кабельним телебаченням (рік тому цей показник складав 17,8%). Найвищий відсоток таких сімей у Севастополі, Києві, Дніпропетровській, Сумській, Львівській, Полтавській та Луганській областях.

Сфера поштового зв'язку.

УДППЗ «Укрпошта» введено в експлуатацію після завершення реконструкції та капітального ремонту 6 об'єктів поштового зв'язку, виконано низку заходів з оновлення технічних засобів і автотранспорту, удосконалення техніко-технологічної інфраструктури та забезпечення розширення спектру надання новітніх послуг. На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 17 січня 2008 року №15 «Про внесення змін до п.2 постанови Кабміну від 9 січня 2008 року за №1» з лютого 2008 року структурними підрозділами здійснюється доставка та виплата компенсаційних коштів вкладникам Ощадбанку. Станом на 28.03.2008 громадянам України виплачено 36,3 млн.грн. знецінених вкладів.

Інтерес громадян України до загальнодержавних видань зростає.

Як засвідчили підсумки передплатної кампанії на 2008 рік, передплачено 18,3 млн. прим. разового передплатного тиражу усіх груп видань, що складає 105,5% до рівня тиражів 2007 року. Передплатний тираж збільшився на 8% - до 11,4 млн. прим., а зарубіжної періодики – зменшився на 9,8% і склав 46,5 тис. прим.

Показник Інтернет-аудиторії в Україні - 17,8 користувачів на 100.

Сфера інформатизації.

Будівництво сучасних волоконно-оптичних ліній зв'язку з впровадженням технологій CWDM та DWDM, розвиток мережі широкосмугового доступу є одними з пріоритетних напрямків розвитку телекомунікаційних мереж. Протягом I кварталу поточного року тривало розгортання мереж бездротового доступу за технологією Wi-Fi (нині налічується

195 таких точок). Це сприяло розширенню можливостей широкосмугової мережі передавання даних та розвитку сегмента бездротового доступу в публічних місцях (готелях, аеропортах, виставкових центрах, кафе, навчальних закладах тощо) найбільших міст та обласних центрів України. Зростає аудиторія абонентів широкосмугового доступу до мережі Інтернет: цей показник складає близько 1200 тис. користувачів. Розбудова телекомунікаційної мережі, впровадження новітніх технологій та підвищення рівня платоспроможності населення є важливими чинниками зростання чисельності Інтернет-аудиторії. Станом на 01.04.2008 кількість активних користувачів мережі Інтернет склала 17,8 од. на 100 жителів, тоді як на початок року цей показник складав 12,6 од. Нерівним залишається розподіл користувачів мережі Інтернет по регіонах. Упевнену позицію лідера продовжує займати Київ – 58% загальної чисельності користувачів. Далі, у порядку зменшення частки користувачів, – Одеса, Дніпропетровськ, Донецьк, Харків, Львів, Крим та Запоріжжя (їх сумарна частка складає 31%). На решту ж регіонів припадає лише 11 %. Кількість веб-сайтів – 41,5 тис., кількість реальних хостів у національному домені мережі Інтернет – 215,5, кількість діючих доменів в українському сегменті мережі Інтернет – 89,2 тис.

Середньомісячна заробітна плата в галузі зв'язку зросла більш як на третину.

До бюджету та Пенсійного фонду сплачено майже 1,6 млрд.грн. податків, зборів та обов'язкових платежів. Це на 16,2 % перевищує показник аналогічного періоду минулого року. Зокрема державними підприємствами зв'язку – 204,9 млн.грн., що на 41,2% більше аналогічного періоду минулого року. Середньомісячна заробітна плата в еквіваленті повної зайнятості на підприємствах основної діяльності зросла порівняно з I кварталом 2007 року на 34% і склала 1160 грн., а в науково-дослідних установах та організаціях зв'язку – на 37,2% і складає 1970 грн.

Можемо зробити висновок, що для ефективного розвитку телекомунікацій України, ринок повинен здійснюватися за такими основними напрямками:

- прискорення розвитку телекомунікаційних мереж з використанням новітніх технологічних досягнень (радіотехнологій, волоконно-оптичних, пакетних технологій тощо);
- сприяння реалізації регуляторної політики у сфері телекомунікацій, спрямованої на об'єднання (консолідацію) можливостей суб'єктів ринку телекомунікацій з метою розв'язання основних проблем сфери, підвищення ефективності їх діяльності.
- удосконалення нормативно-правової бази у сфері телекомунікацій.